

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Gorlice na lata 2016-2023

Raport z badania sondażowego

Opracowanie:
SWIG Delta Partner
Miasto Gorlice
2016

Wprowadzenie

Rewitalizacja jest kompleksowym procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania, które przede wszystkim obejmują kwestie społeczne, a także gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe. Rewitalizacja jako proces integrujący interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim. Z tego względu istotne jest właściwe wytypowanie obszaru zdegradowanego, a później obszaru rewitalizacji, aby można było konsekwentnie przeprowadzić planowane działania.

W ramach opracowania dokumentu *Gminny Program Rewitalizacji Miasta Gorlice na lata 2016-2023* przeprowadzono badania sondażowe wśród mieszkańców miasta Gorlice, aby skonfrontować ich opinie z wynikami przeprowadzonej analizy porównawczej, która pozwoliła na wyznaczenie obszarów zdegradowanych.

Analiza porównawcza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej miasta Gorlice pozwoliła wyłonić obszary, które szczególnie wykazują potrzeby rewitalizacji na każdej płaszczyźnie. Wybrane do analizy wskaźniki, omówione i zaprezentowane w układzie przestrzennym jednoznacznie wskazały obszar Centrum i obszar Glinik jako obszary zdegradowane w mieście Gorlice.

Ponieważ partycypacja społeczna stanowi istotny element tworzenia programu rewitalizacji, mieszkańcom Gorlic stworzono możliwość wyrażenia opinii na temat kondycji i jakości życia na wytypowanych obszarach. Uzyskane informacje pozwalają zdiagnozować potrzeby mieszkańców i trafnie zaplanować działania gminy oraz jej partnerów, zmierzających do pozyskania funduszy europejskich na realizację projektów rewitalizacyjnych.

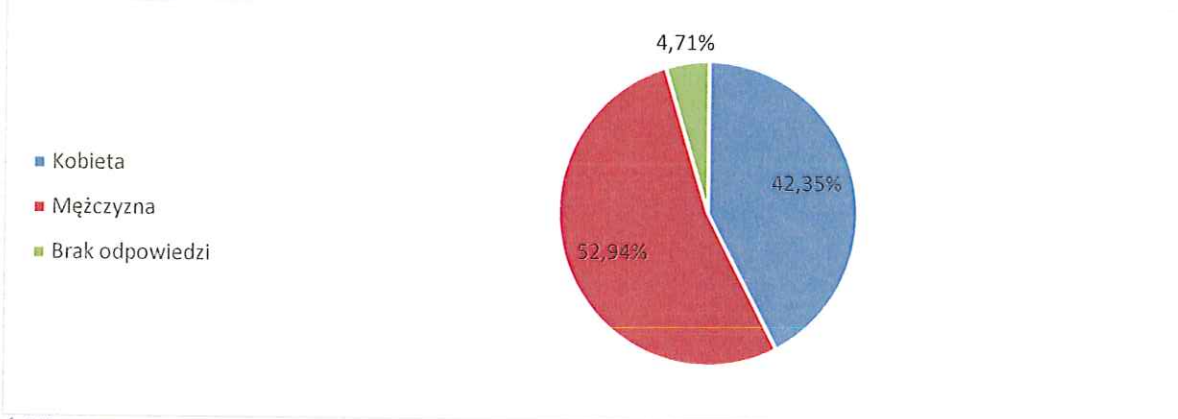
Badanie sondażowe zostało przeprowadzone w dniach od 06 do 16 września 2016 r. Udostępniona została ankieta w wersji papierowej (wyłożona w Gorlickim Centrum Kultury, w Pawilonie Informacyjnym oraz w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Gorlicach), a także umożliwiono jej wypełnienie on-line poprzez link zamieszczony na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Gorlicach. Ankieta zawierała metryczkę oraz 7 pytań dotyczących zdegradowanych terenów i prezentowała mapy obszaru Centrum i obszaru Glinik.

Charakterystyka respondentów

W badaniu wzięło udział 65 respondentów, spośród których 35 osób wypełniło ankietę w wersji papierowej, a kolejne 30 osób skorzystało z narzędzia on-line. Metryczka zamieszczona w ankiecie

pozwała na scharakteryzowanie respondentów. Ponieważ niektóre metryczki nie zostały wypełnione kompletnie, określony procent danych pozostaje niezidentyfikowany i określony jest jako „brak odpowiedzi”. Wśród biorących udział w badaniu sondażowym większość stanowili mężczyźni: 52,94%.

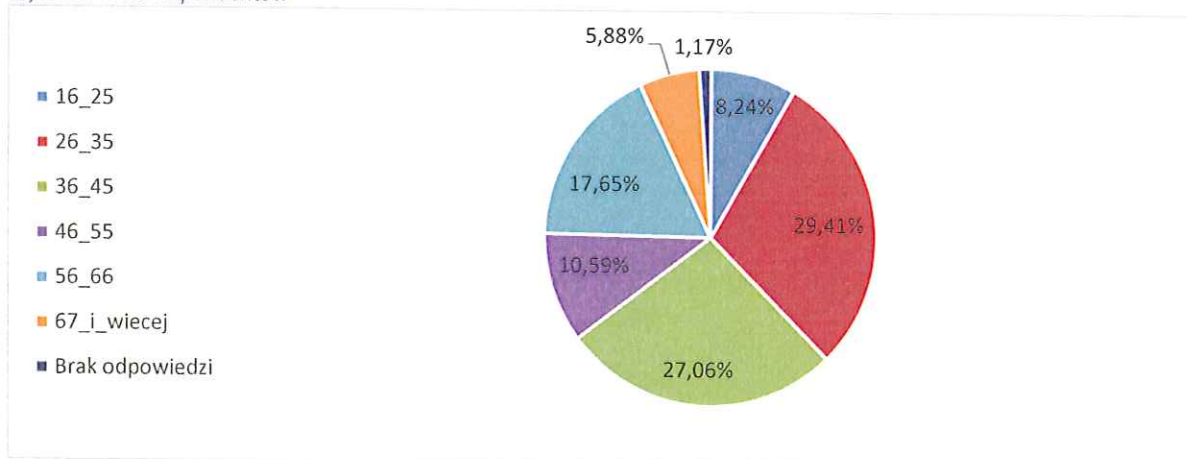
Wykres 1 Płeć respondentów

Źródło: opracowanie własne

Najliczniej udział w badaniu wzięły osoby pomiędzy 26 a 35 rokiem życia oraz pomiędzy 36 a 45 rokiem życia, łącznie stanowiły one ponad połowę respondentów: 56,47%. Potwierdza to ogólne trendy panujące w badaniach społecznych, w które zwykle zaangażowane są osoby właśnie w tej kategorii wiekowej.

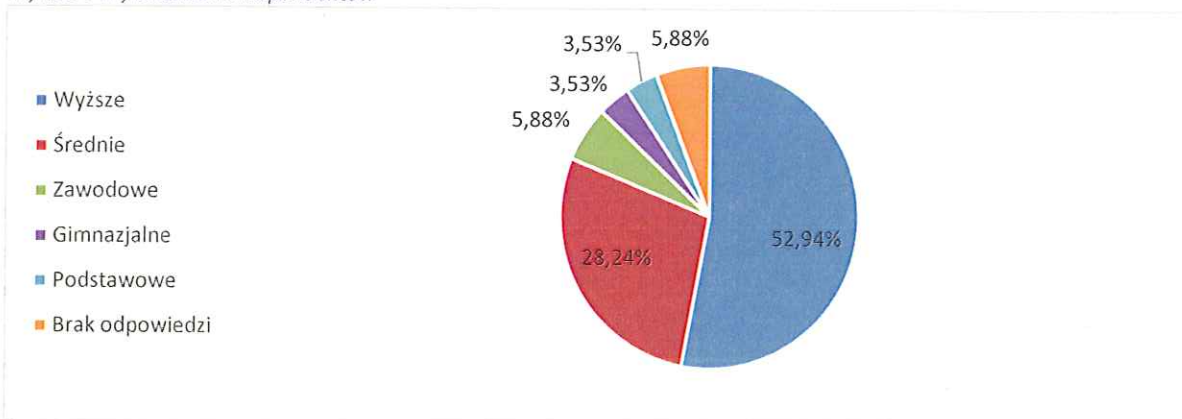
Wykres 2 Wiek respondentów

Źródło: opracowanie własne

Najliczniejszą grupę respondentów w przeprowadzonym badaniu stanowiły osoby z wykształceniem wyższym: 52,94%, często zainteresowane potencjalnymi zmianami w ich otoczeniu i mające świadomość, że mogą w nich realnie uczestniczyć. Liczną grupę stanowiły również osoby legitymujące się wykształceniem średnim: 28,24%. Osoby, które posiadają niższy status społeczny w kontekście posiadanego wykształcenia, to łącznie 12,94% biorących udział w badaniu.

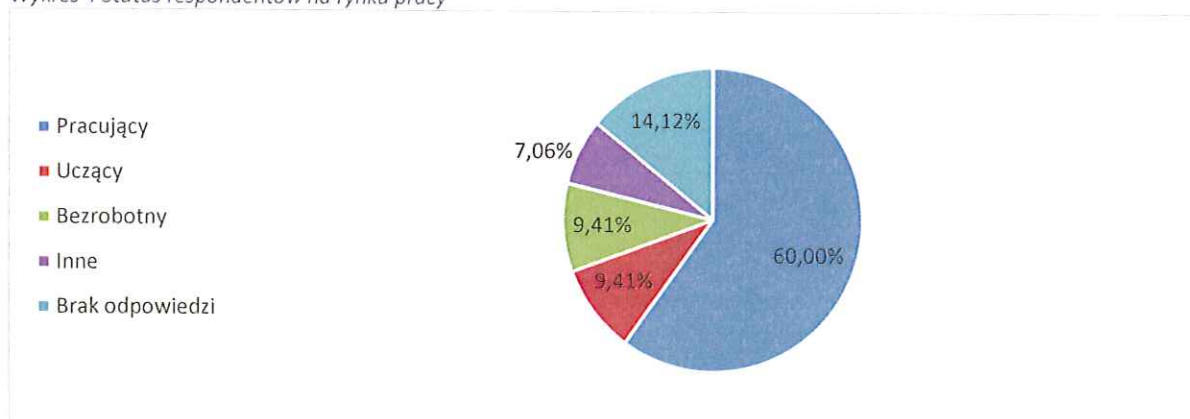
Wykres 3 Wykształcenie respondentów

Źródło: opracowanie własne

W kontekście statusu na rynku pracy, osoby posiadające zatrudnienie stanowiły większość wśród respondentów: 60%. Osoby bezrobotne i osoby uczące się to odpowiednio 9,41% osób biorących udział w badaniu sondażowym. Część respondentów skorzystała z możliwości wybrania odpowiedzi: inne, a część nie wypełniła kompletnie metryczki, łącznie te niezidentyfikowane grupy stanowią 21,18% ogółu osób uczestniczących w badaniu.

Wykres 4 Status respondentów na rynku pracy

Źródło: opracowanie własne

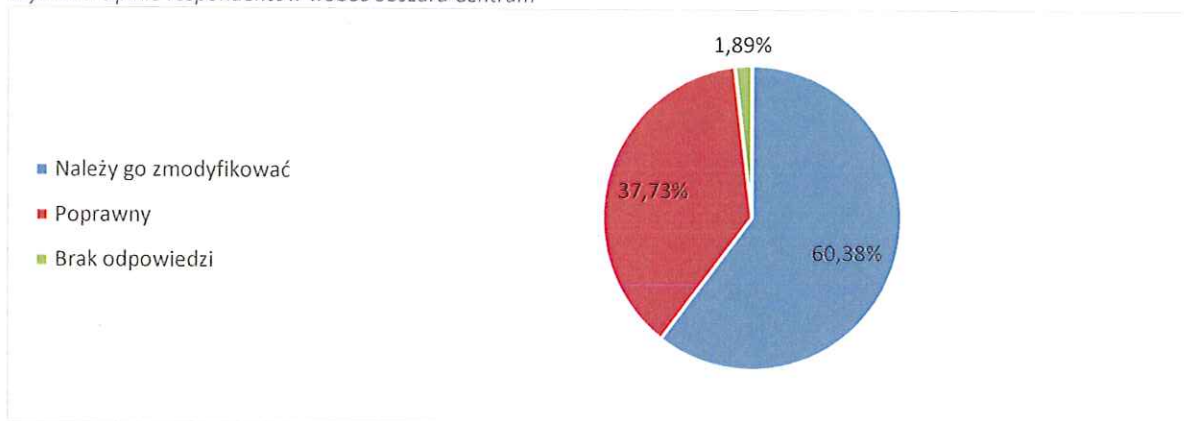
W oparciu o wypełnione metryczki można wyprowadzić profil respondenta uczestniczącego w przeprowadzonym badaniu sondażowym w mieście Gorlice. Najczęściej jest to osoba pomiędzy 26 a 45 rokiem życia, z wykształceniem wyższym, posiadająca zatrudnienie. Poziom wykształcenia oraz status na rynku pracy są często wiążące dla wypowiedzania się w kwestiach społecznych. Osobom, które nie dysponują takim potencjałem często towarzyszy zniechęcenie i brak przekonania, że głos społeczeństwa może mieć znaczenie w programowaniu pozytywnych zmian.

Wyniki badań sondażowych

W efekcie przeprowadzonej analizy porównawczej poszczególnych jednostek statystycznych, na jakie podzielono obszar miasta Gorlice, wyznaczono 2 obszary zdegradowane w granicach miasta: obszar Centrum i obszar Glinik. W ankiecie zamieszczono mapy prezentujące zasięg terytorialny tych obszarów i poproszono respondentów, aby ocenili, czy wyznaczone obszary wybrane zostały poprawnie czy należy je poddać modyfikacji.

Poniższy wykres prezentuje zestawienie opinii mieszkańców Gorlic jakie wyrażone zostały wobec obszaru Centrum. Większość biorących udział w badaniu (60,38%) wyrażała chęć modyfikacji jego granic, natomiast 37,73% uznała obszar Centrum jako wybrany poprawnie.

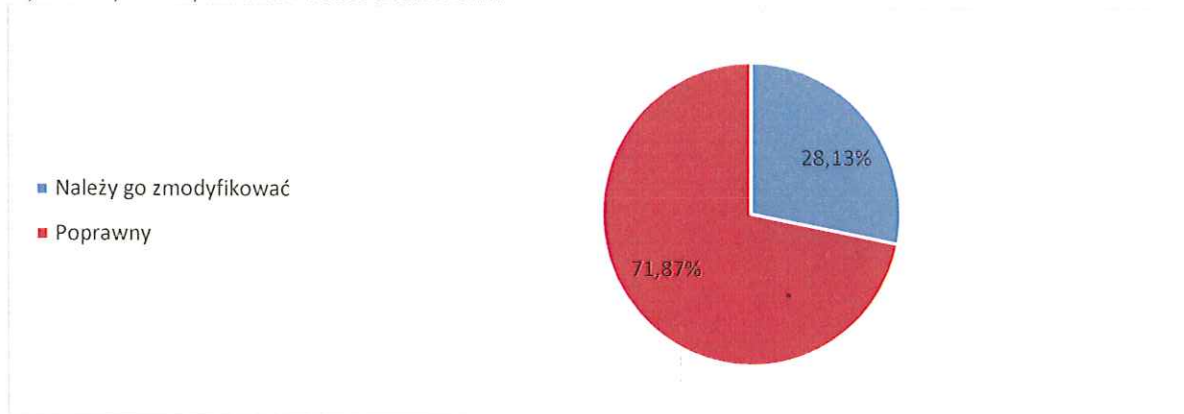
Wykres 5 Opinie respondentów wobec obszaru Centrum

Źródło: opracowanie własne

Znaczna część społeczności Gorlic, która wzięła udział w badaniu: 71,87%, uznała obszar Glinik jako wybrany poprawnie w kontekście planowanych w mieście działań rewitalizacyjnych, co prezentuje poniższy wykres.

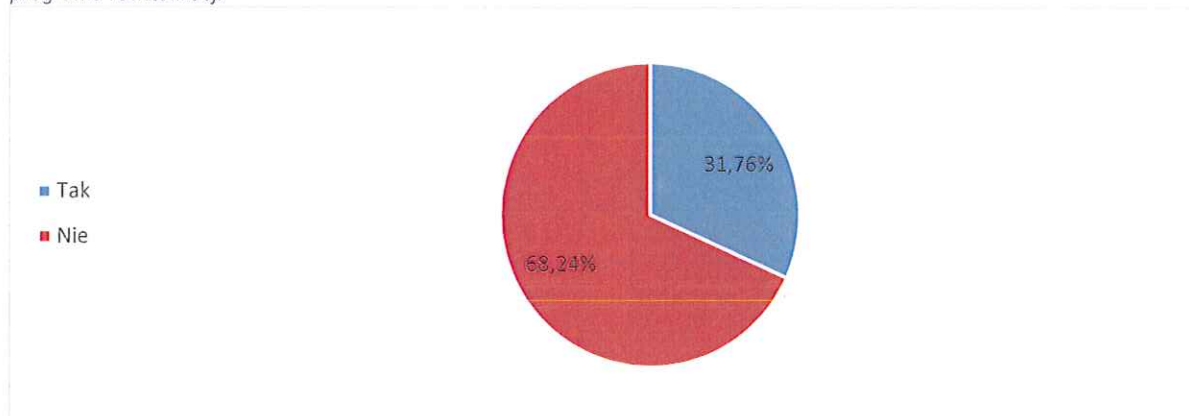
Wykres 6 Opinie respondentów wobec obszaru Glinik

Źródło: opracowanie własne

W dalszej kolejności respondenci zostali zapytani o to, czy posiadają propozycję terenu jaki mógłby być objęty programem rewitalizacji (rozszerzenie, zawężenie). 31,76% badanych zadeklarowało posiadanie własnych propozycji.

Wykres 7 Czy posiada Pan/Pani propozycję i opinię dotyczącą obszaru zdegradowanego planowanego do włączenia w zakres programu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Pytanie miało charakter otwarty. Propozycje modyfikacji, które odnosiły się do obszaru Centrum obejmowały następujące działania:

- poszerzenie obszaru pomiędzy halą OSiR, basenem odkrytym, kortami/lodowiskiem a potokiem Sękówka;
- zrewitalizowanie terenów przy stadionie (okolice ul. Dukielskiej), zagospodarowanie terenu boiska treningowego przy boisku „Orlik” wraz z dojściem do przejścia przez potok Sękówka w kierunku Parku Miejskiego;
- poszerzenie obszaru o ulice: Ogrodowa, Rzeźnicza, Krasińskiego (strona lewa w kierunku do ul. Słowackiego) ze względu na zły stan infrastruktury drogowej i zaniedbaną infrastrukturę mieszkalną (budynki przy ul. Krasińskiego), Słowackiego do końca DK28, ze względu na złą organizację ruchu;
- montaż monitoringu i poprawa infrastruktury drogowej przy ul. Tuwima;
- zrewitalizowanie nabrzeża miasta, które może być jego wizytówką;
- zamknięcie ruchu na ulicy Mickiewicza w dół od Rynku;
- przebudowa ulic Nadbrzeżnej i Blich;
- budowa hali sportowej dla Miejskiego Zespołu Szkół Nr 5 przy ul. Krakowskiej;
- objęcie działaniami rewitalizacyjnymi Parku Miejskiego i wykorzystanie go na cele rekreacji;
- poszerzenie obszaru o teren nad rzeką Ropą oraz potokiem Sękówka, ze względu na to, że pozostaje zaniedbany, wykorzystanie go jako terenu spędzania czasu wolnego;

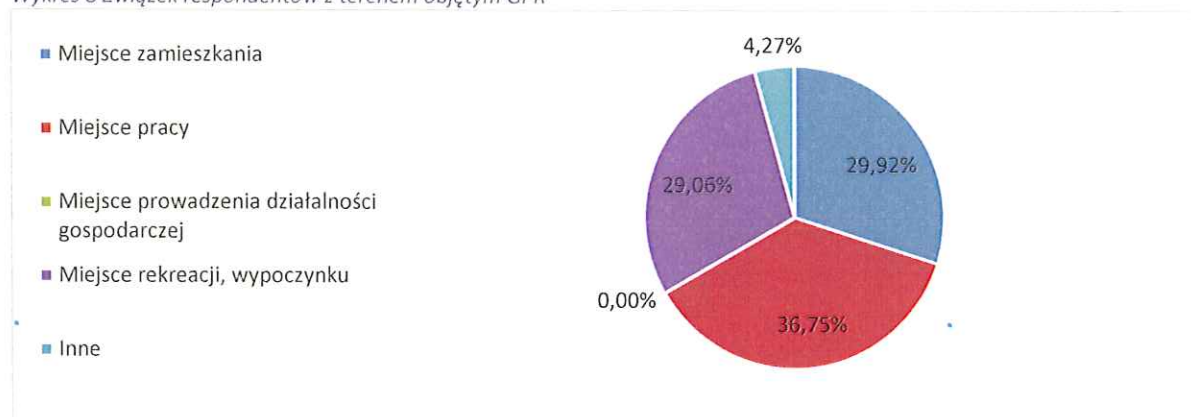
- remont drogi (nr działki 1241/7,1241/11,1241/10 i 1241/12) stanowiącej dojazd do posesji i budynku użyteczności publicznej - przychodni medycznej;
- zagospodarowanie terenu (czystość, porządek) w obrębie sterowni;
- poprawa infrastruktury drogowej przy ul. Cichej (przy aptece i placówce medycznej);
- wymiana nawierzchni chodników, remont ulic: Karwacjanów i Cmentarnej, remont ogrodzenia cmentarza parafialnego, dbałość o czystość i porządek już zrewitalizowanej części.

W kontekście obszaru Glinik respondenci wyrazili opinię, że jest to teren od lat zaniedbywany (tzw. gorszy teren miasta), niedoinwestowany, pozbawiony infrastruktury około mieszkaniowej w wystarczającym zakresie (sklepy, apteki, miejsca spędzania czasu wolnego). Zaproponowane zostały poniższe rozwiązania:

- wyłączenie z obszaru rewitalizacji terenu zakładów przemysłowych, które nie są własnością Miasta Gorlice;
- poprawa infrastruktury drogowej (nawierzchnia wraz z oświetleniem, uporządkowanie poboczy) przy ulicach: Andersa, Paderewskiego do skrzyżowania za kościołem, Ściegiennego,
- stworzenie możliwości rozbudowy infrastruktury około mieszkaniowej (sklepy, apteki);
- zagospodarowanie opuszczonych lub zniszczonych budynków na tzw. lofty lub udostępnienie ich pod działalność gospodarczą (np. przy ul. Ściegiennego, naprzeciw rafinerii);

W dalszej części badania respondenci mieli możliwość określenia, jaki jest ich związek z terenami, które mają być objęte programem rewitalizacji. Dla dużej części osób biorących udział w badaniu tereny te mają podstawowe znaczenie: dla 29,92% respondentów stanowią one miejsce zamieszkania, dla 36,75% jest to miejsce zatrudnienia, 29,06% uważa je za miejsce rekreacji i wypoczynku. Żaden z respondentów nie zadeklarował, że prowadzi na wyznaczonych obszarach działalność gospodarczą.

Wykres 8 Związek respondentów z terenem objętym GPR

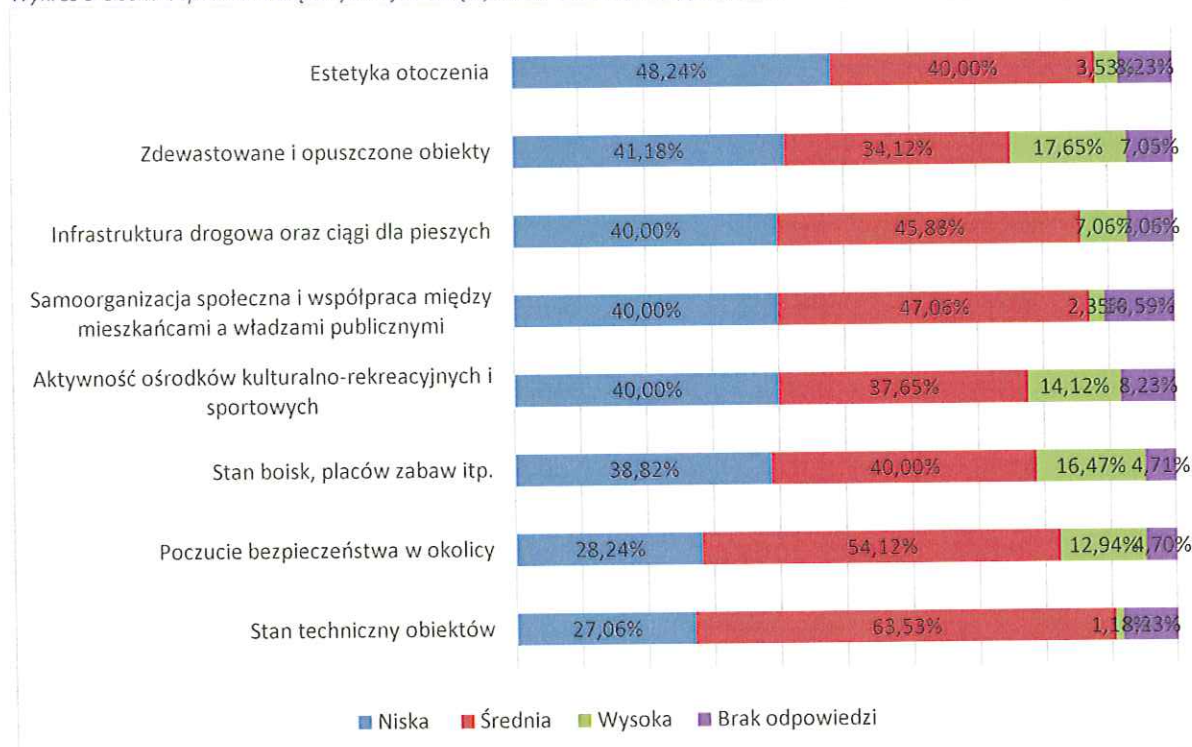

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o ocenę wymienionych w ankiecie elementów związanych z jakością życia na wskazanym przez nich obszarze planowanym do objęcia działaniami

rewitalizacyjnymi. Najczęściej respondenci negatywnie oceniali estetykę otoczenia, zwrócili uwagę na zdewastowanie i opuszczenie obiektów, zły stan infrastruktury drogowej. Samoorganizację i poziom współpracy pomiędzy mieszkańcami a władzami uznano jako będące na niskim poziomie, podobnie została oceniona aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych, stan boisk, placów zabaw i ogólny stan techniczny obiektów zlokalizowanych w obszarze Centrum i obszarze Glinik. Zaledwie 12,94% ankietowanych wyraziło się pozytywnie o poziomie bezpieczeństwa na tych terenach, przy grupie 28,24% oceniających ten aspekt negatywnie.

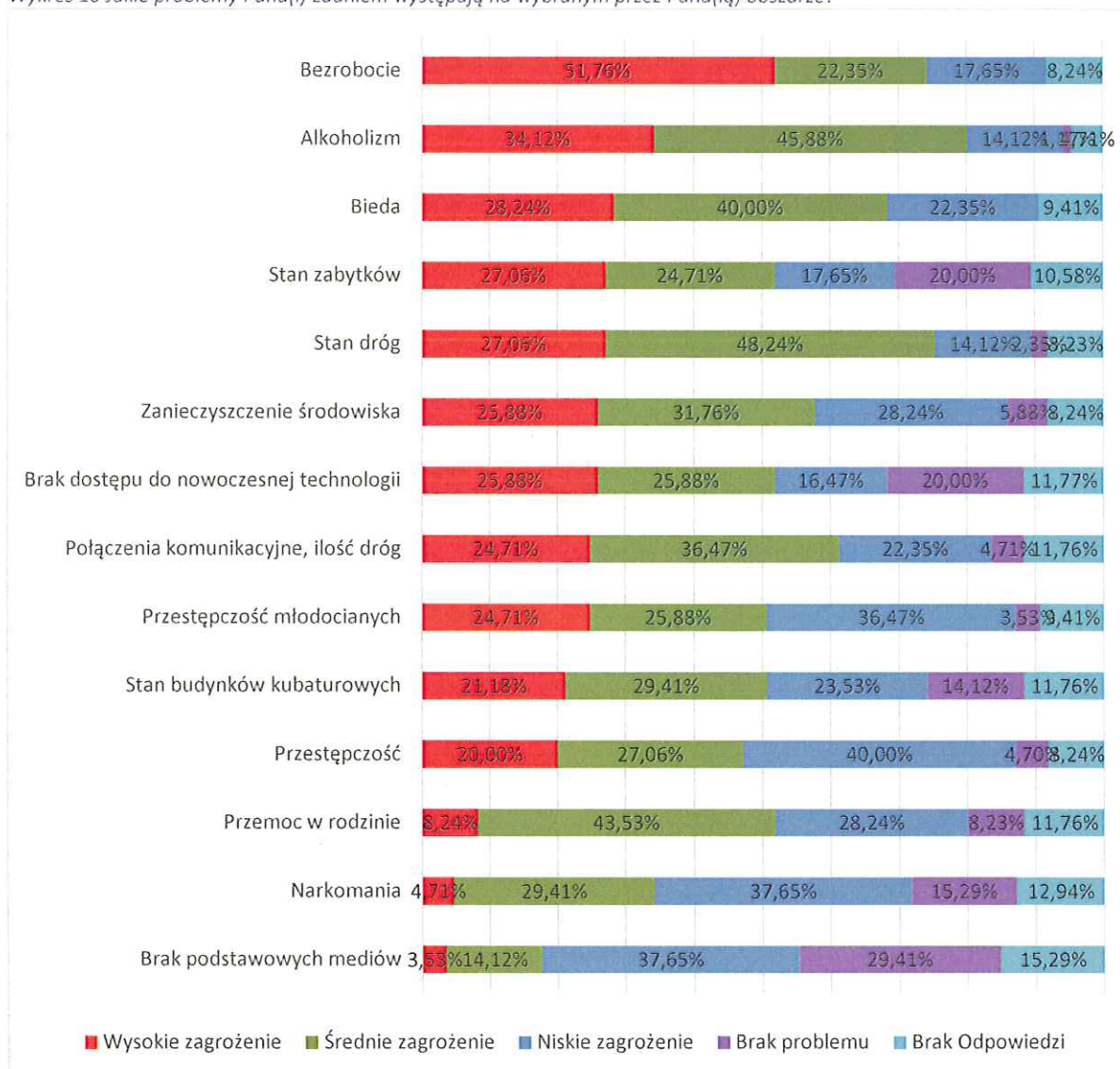
Wykres 9 Ocena aspektów związanych z jakością życia na obszarach objętych GPR

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy Gorlic, którzy wzięli udział w badaniu sondażowym mieli także możliwość wyrażenia opinii na temat tego, jakie zjawiska problemowe występują na wskazanych obszarach. Ponad połowa respondentów: 51,76% dostrzega przede wszystkim skoncentrowany tu problem bezrobocia. Wysokie zagrożenie dla kondycji obszaru Centrum i obszaru Glinik respondenci widzą w takich negatywnych zjawiskach społecznych jak: problemy z nadużywaniem alkoholu (34,12% wskazań), materialny niedostatek (28,24%), przestępczość osób nieletnich (24,71%), przestępczość ogółem (20%), przemoc w rodzinie (8,24%), narkomania (4,71%). W kontekście czynników o charakterze przestrzenno-technicznym respondenci dostrzegają problemy związane ze złym stanem dróg (27,06%), obiektów zabytkowych (27,06%), stanem budynków (21,18%) i połączeń komunikacyjnych (24,71%).

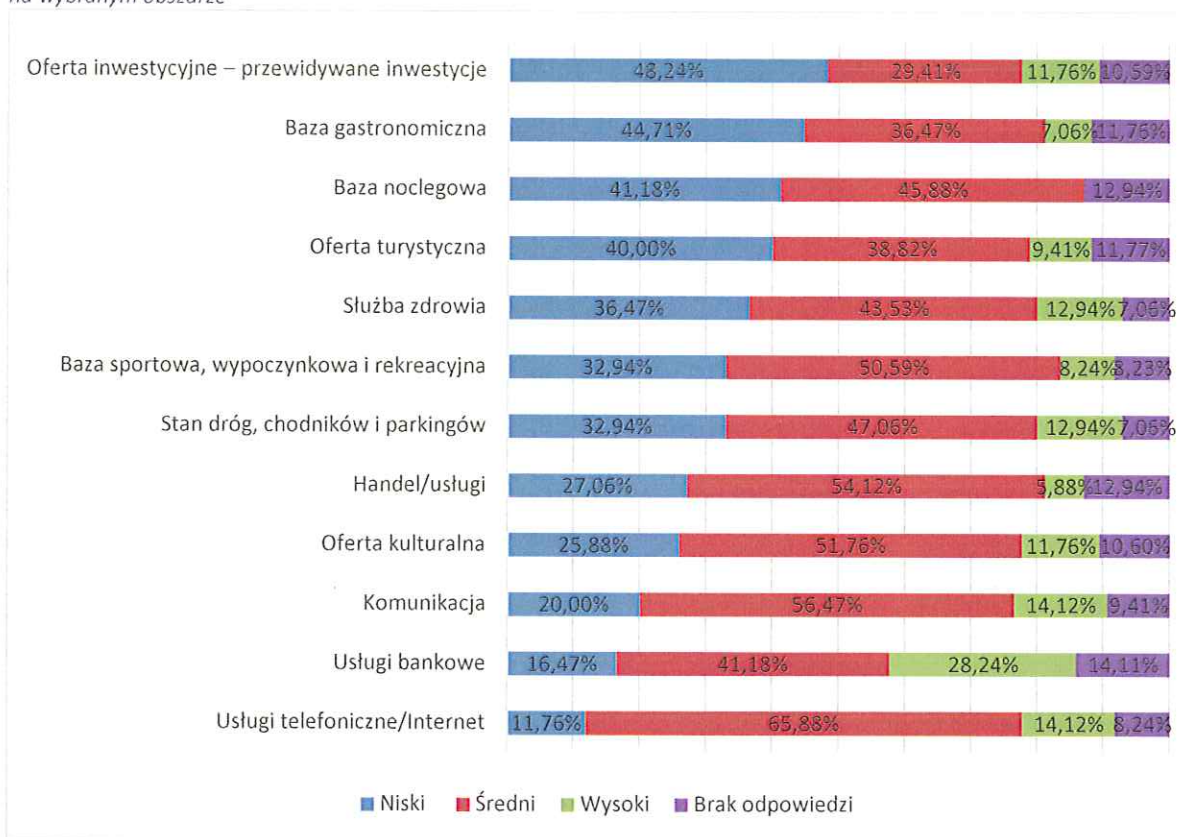
Wykres 10 Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(iq) obszarze?

Źródło: opracowanie własne

Oceny respondentów dotyczącą poziomu zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania wskazane w ankiecie zestawiono na poniższym wykresie. Znacząca część ankietowanych dostrzega brak zainteresowania: tematem oferty inwestycyjnej i przewidywanymi na tych terenach inwestycjami (48,24% wskazań), działaniami dotyczącymi rozbudowy bazy gastronomicznej (44,71%) i noclegowej (41,18%) oraz ofertą turystyczną (40%). Około 1/3 respondentów uważa, że niski jest poziom zainteresowania ze strony władz oraz innych instytucji zagadnieniami dotyczącymi: służby zdrowia (36,47%), rozbudowy lub poprawy kondycji bazy sportowej i rekreacyjno-wypoczynkowej (32,94%), stanu infrastruktury drogowej, chodników i parkingów (32,94%).

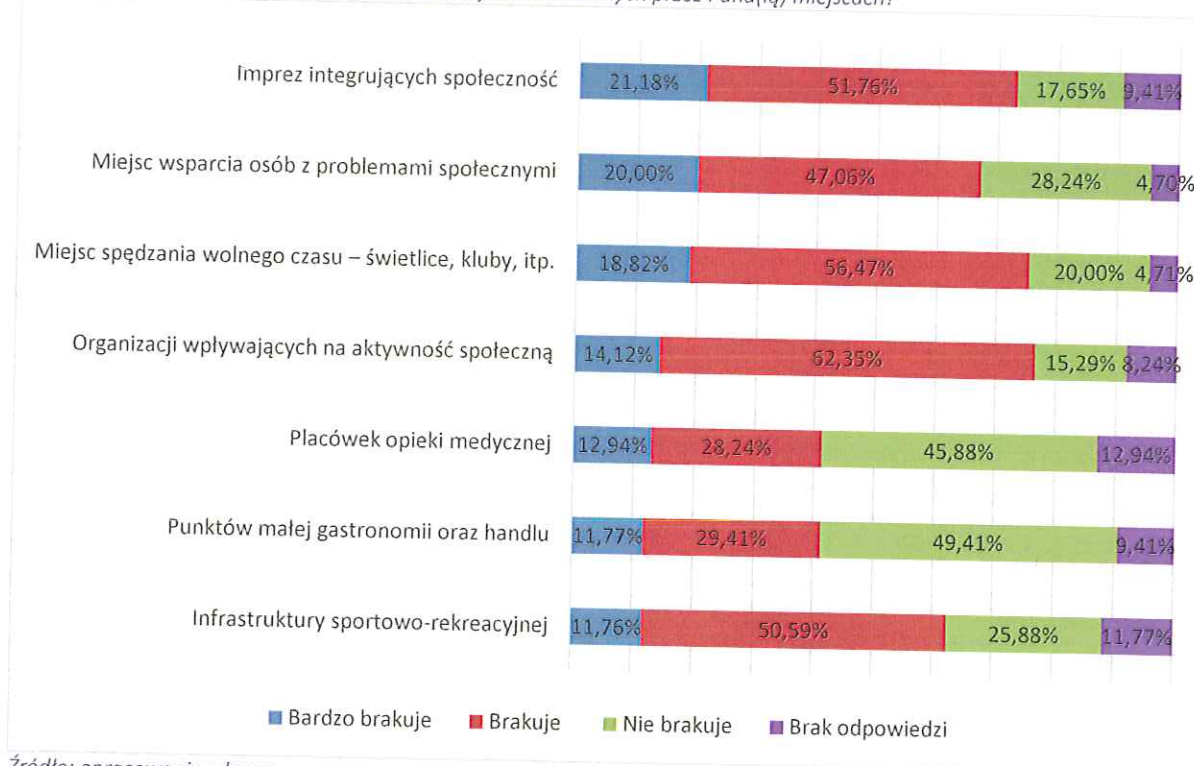
Wykres 11 Jak ocenił(a)by Pan(i) poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania wskazane poniżej na wybranym obszarze

Źródło: opracowanie własne

Ankietowani mieszkańcy Gorlic mieli także sposobność wypowiedzenia się na temat tego, jakich miejsc i form aktywności ich zdaniem brakuje na wyznaczonych obszarach Centrum i Glinik. Biorąc pod uwagę łącznie wskazania „bardzo brakuje” oraz „brakuje” należy zauważyć, że respondenci najbardziej dostrzegają brak organizacji społecznych, które aktywizowałyby mieszkańców (76,47% wskazań). W opinii ankietowanych brakuje również miejsc spędzania czasu wolnego (75,29%) oraz imprez i wydarzeń, dzięki którym społeczność byłaby bardziej zintegrowana (72,94%). Dostrzeżono także brak miejsc, gdzie osoby dotknięte problemami społecznymi uzyskałyby wsparcie (67,06%).

Wykres 12 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(ią) miejscach?

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzone w Gorlicach badanie sondażowe umożliwiło społeczności miasta zaangażowanie się w tworzenie dokumentu pn. *Gminny Program Rewitalizacji Miasta Gorlice na lata 2016-2023*. Niezbędnym elementem zarządzania procesem rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społecznego, co wynika nie tylko z przyjmowanych w państwach demokratycznych praw obywatelskich i procedur, ale również ze specyfiki tego procesu. Proces odnowy przestrzeni miejskiej bez udziału zamieszkujących tę przestrzeń ludzi, bez ich akceptacji dla prowadzonych przekształceń oraz bez planu działania na rzecz grup nieuprzywilejowanych nie miałby szans na skuteczność. Dlatego istotne jest poznanie opinii mieszkańców na temat proponowanych do rewitalizacji obszarów Centrum oraz Glinik. Badanie wykazuje, że mieszkańcy Gorlic dostrzegają obecność problemów o charakterze społecznym oraz przestrzenno-funkcyjnym i technicznym na wskazanych terenach, mają świadomość niekorzystnej kondycji obszarów i widzą konieczność wprowadzenia pozytywnych zmian. Zebrane opinie są znaczącym czynnikiem w delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w mieście Gorlice.